

คำอธิบายประกอบแบบสอบถามการประเมินผลสัมฤทธิ์ ของพระราชบัญญัติการบัญชี พ.ศ. ๒๕๔๓

๑. นิยาม และความหมาย ของคำว่า “ผู้มีหน้าที่จัดทำบัญชี” และ “ผู้ทำบัญชี” (คำอธิบายของคำถาม ข้อ ๑)

ตามพระราชบัญญัติการบัญชี พ.ศ. ๒๕๔๓ มาตรา ๔ ได้กำหนดความหมายของถ้อยคำว่า “ผู้มีหน้าที่จัดทำบัญชี” และ “ผู้ทำบัญชี” ไว้ ดังนี้

“ผู้มีหน้าที่จัดทำบัญชี” หมายความว่า ผู้มีหน้าที่จัดให้มีการทำบัญชี

“ผู้ทำบัญชี” หมายความว่า ผู้รับผิดชอบในการทำบัญชีของผู้มีหน้าที่จัดทำบัญชีไม่ว่าจะได้กระทำ

ในฐานะเป็นลูกจ้างของผู้มีหน้าที่จัดทำบัญชีหรือไม่ก็ตาม

จากความหมายของคำว่า “ผู้มีหน้าที่จัดทำบัญชี” ที่กำหนด ยังไม่สามารถระบุได้ว่าใครบ้างเป็นผู้มีหน้าที่จัดทำบัญชี และเมื่อเป็นผู้มีหน้าที่จัดทำบัญชีแล้วจะต้องดำเนินการจัดทำบัญชีอย่างไร ดังนั้น จึงต้องพิจารณามาตราต่าง ๆ ในกฎหมายประกอบ เช่น มาตรา ๘ ที่กำหนดให้ห้างหุ้นส่วนจดทะเบียน บริษัทจำกัด บริษัทมหาชนจำกัด ที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายไทย นิติบุคคลที่ตั้งขึ้นตามกฎหมายต่างประเทศที่ประกอบธุรกิจในประเทศไทย กิจกรรมร่วมค้าตามประมวลรัษฎากรเป็นผู้มีหน้าที่จัดทำบัญชี มาตรา ๑๙ ที่กำหนดให้ผู้มีหน้าที่จัดทำบัญชีต้องจัดให้มีผู้ทำบัญชีซึ่งเป็นผู้มีคุณสมบัติตามที่อธิบดีกำหนดตามมาตรา ๗ (๖) เพื่อจัดทำบัญชี

สำหรับความหมายของคำว่า “ผู้ทำบัญชี” ที่กำหนดไว้ให้ความหมายไว้ว่า “ผู้รับผิดชอบในการทำบัญชีของผู้มีหน้าที่จัดทำบัญชี...” เป็นการกำหนดเพื่อให้เห็นถึงสถานะของผู้ทำบัญชีที่แยกออกจากผู้มีหน้าที่จัดทำบัญชี โดยหน้าที่หลักของผู้ทำบัญชี คือ การจัดทำบัญชีเพื่อให้มีการแสดงผลการดำเนินงาน สถานะการเงิน หรือการเปลี่ยนแปลงฐานะการเงินของผู้มีหน้าที่จัดทำบัญชีที่เป็นอยู่ตามความเป็นจริงและตามมาตรฐานการบัญชี โดยมีเอกสารที่ต้องใช้ประกอบการลงบัญชีให้ถูกต้องครบถ้วน (มาตรา ๒๐)

ประเด็นพิจารณา : นิยามและความหมายของคำว่า “ผู้มีหน้าที่จัดทำบัญชี” และ “ผู้ทำบัญชี” เป็นถ้อยคำที่ใกล้เคียงกัน และเมื่อพิจารณาจากความหมายก็ไม่สามารถเข้าใจได้ในทันทีว่าหมายถึงใคร ต้องพิจารณามาตราอื่น ๆ ประกอบ ควรปรับปรุงถ้อยคำและความหมายดังกล่าวให้มีความเหมาะสมหรือไม่ อย่างไร

๒. การกำหนดคุณสมบัติและเงื่อนไขของการเป็นผู้ทำบัญชี (คำอธิบายของคำถาม ข้อ ๒ และ ๓)

ผู้ทำบัญชี เป็นบุคคลที่เกิดขึ้นมาใหม่ ตามพระราชบัญญัติการบัญชี พ.ศ. ๒๕๔๓ เป็นบุคคลที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการทำบัญชีของผู้มีหน้าที่จัดทำบัญชี ไม่ว่าจะได้กระทำในฐานะเป็นลูกจ้างของผู้มีหน้าที่จัดทำบัญชีหรือไม่ก็ตาม ทั้งนี้ ก่อนที่พระราชบัญญัติการบัญชี พ.ศ. ๒๕๔๓ จะมีผลใช้บังคับ กฎหมายได้กำหนดไว้เพียงหน้าที่ของผู้มีหน้าที่จัดทำบัญชี (ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๒๘๕ ประกาศ ณ วันที่ ๒๔ พฤศจิกายน ๒๕๑๕) และให้อธิบดีมีอำนาจกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในการขอประทับตราบัญชีโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อยืนยันวันเริ่มจัดทำบัญชี หรือในกรณีที่ยื่นสมุดบัญชีเล่มใหม่ หรือกรณีที่ต้องเปลี่ยนรอบปีบัญชี การประทับตราโดยสารวัตรบัญชีจึงเป็นหลักฐานเบื้องต้นที่จะพิสูจน์ว่าผู้มีหน้าที่จัดทำบัญชีได้ปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยการบัญชี

เมื่อการค้าขายเจริญมากขึ้น มีผู้ประกอบการธุรกิจซึ่งเป็นผู้มีหน้าที่จัดทำบัญชีมากขึ้น ประกอบกับในนานาประเทศที่เป็นสากลได้มีการจัดทำมาตรฐานการบัญชี ประเทศไทยจึงได้ยกเลิกประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๒๘๕ และประกาศใช้พระราชบัญญัติการบัญชี พ.ศ. ๒๕๔๓ แทน และเพิ่มเรื่องผู้ทำบัญชี แทนการประทับตราโดยสารวัตรบัญชี

ในระยะแรกที่ใช้บังคับพระราชบัญญัติการบัญชี พ.ศ. ๒๕๔๓ อธิบดีกรมพัฒนาธุรกิจการค้าได้ใช้อำนาจตามมาตรา ๗ (๖) โดยออกประกาศกำหนดคุณสมบัติและเงื่อนไขของการเป็นผู้ทำบัญชี เช่น การกำหนดภูมิลำเนาหรือถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักร การมีความรู้ภาษาไทยเพียงพอ การมีคุณวุฒิการศึกษาตามที่กำหนด นอกจากนี้ยังได้กำหนดเงื่อนไขให้มีการแจ้งเป็นผู้ทำบัญชีต่ออธิบดีกรมพัฒนาธุรกิจการค้าภายในเวลาที่กำหนด และเข้ารับการอบรมความรู้เกี่ยวกับวิชาชีพบัญชีจากสถาบันวิชาชีพบัญชีหรือสถาบันการศึกษาหรือหน่วยงานที่อธิบดีกรมพัฒนาธุรกิจการค้าให้ความเห็นชอบ

จนกระทั่งพระราชบัญญัติวิชาชีพบัญชี พ.ศ. ๒๕๔๗ มีผลใช้บังคับ ได้มีการกำหนดความหมายของคำว่า “ผู้ทำบัญชี” ไว้หมายความว่า “ผู้ทำบัญชีตามกฎหมายว่าด้วยการบัญชี” และกำหนดบทบาทหน้าที่ที่ควบคุมการประกอบวิชาชีพด้านการทำบัญชีไว้ในหมวด ๖ มาตรา ๔๔ และมาตรา ๔๕ โดยผู้ที่ประกอบวิชาชีพเป็นผู้ทำบัญชีต้องเป็นสมาชิกสภาวิชาชีพบัญชีหรือขึ้นทะเบียนไว้กับสภาวิชาชีพบัญชี และต้องมีคุณสมบัติไม่มีลักษณะต้องห้ามตามที่กำหนด ทั้งนี้ กฎหมายดังกล่าวมีเจตนารมณ์ที่จะส่งเสริมให้ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีในด้านการทำบัญชี การสอบบัญชี การบัญชีบริหาร การวางระบบบัญชี การบัญชีภาษีอากร การศึกษาและเทคโนโลยีการบัญชี หรือบริการด้านอื่นซึ่งมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับกิจกรรมในทางธุรกิจต่าง ๆ อย่างกว้างขวาง อยู่ภายใต้การดูแลของสภาวิชาชีพบัญชีเดียวกันเพื่อเป็นศูนย์รวมและส่งเสริมความเป็นปึกแผ่น รวมทั้งให้ความรู้และพัฒนาส่งเสริมมาตรฐานการประกอบวิชาชีพ เพื่อให้ผู้ประกอบวิชาชีพมีคุณภาพและมาตรฐาน มีความก้าวหน้าในวิชาชีพ ตลอดจนเพื่อให้มีการควบคุมจรรยาบรรณการประกอบวิชาชีพ

ปัจจุบันการกำหนดคุณสมบัติและเงื่อนไขของการเป็นผู้ทำบัญชีเป็นไปตามประกาศกรมพัฒนาธุรกิจการค้า เรื่อง กำหนดคุณสมบัติและเงื่อนไขของการเป็นผู้ทำบัญชี พ.ศ. ๒๕๕๗ และประกาศกรมพัฒนาธุรกิจการค้า เรื่อง กำหนดคุณสมบัติและเงื่อนไขของการเป็นผู้ทำบัญชี (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๙ โดยประกาศทั้ง ๒ ฉบับ มีสาระสำคัญ ๒ ส่วน ดังนี้

๒.๑ การกำหนดคุณสมบัติของผู้ทำบัญชี

บุคคลที่จะเป็นผู้ทำบัญชีได้ต้องมีคุณสมบัติ ดังต่อไปนี้

- (๑) มีภูมิลำเนาหรือมีถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักรไทย
- (๒) มีความรู้ภาษาไทยเพียงพอ
- (๓) ไม่เคยต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เนื่องจากการกระทำความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการบัญชี หรือกฎหมายว่าด้วยผู้สอบบัญชี หรือกฎหมายว่าด้วยวิชาชีพบัญชี เว้นแต่พ้นโทษมาแล้วไม่น้อยกว่า ๓ ปี

(๔) คุณวุฒิของบุคคลที่จะเป็นผู้ทำบัญชี แบ่งตามกลุ่มของผู้มีหน้าที่จัดทำบัญชีได้ดังนี้

ผู้มีหน้าที่จัดทำบัญชี	คุณวุฒิของผู้ทำบัญชี
๑. ห้างหุ้นส่วนและบริษัทจำกัดขนาดเล็ก (ห้างหุ้นส่วนและบริษัทจำกัดขนาดที่มีทุนจดทะเบียนไม่เกินห้าล้านบาท มีสินทรัพย์รวมไม่เกินสามสิบล้านบาท และมีรายได้รวมไม่เกินสามสิบล้านบาท) *	- จบการศึกษาไม่ต่ำกว่าอนุปริญญา หรือ ปวส. ทางการบัญชีหรือเทียบเท่าจากสถาบันการศึกษาซึ่งทบวงมหาวิทยาลัย หรือคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (ก.พ.) หรือกระทรวงศึกษาธิการเทียบว่าไม่ต่ำกว่าอนุปริญญาหรือประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) ทางการบัญชี
๒. ห้างหุ้นส่วนและบริษัทจำกัดที่ไม่ได้เป็นไปตามข้อ ๑, บริษัทมหาชนจำกัด, นิติบุคคลที่ตั้งขึ้นตามกฎหมายต่างประเทศที่ประกอบธุรกิจในประเทศไทย, กิจการร่วมค้าตามประมวลรัษฎากร	- คุณวุฒิไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีทางการบัญชีหรือเทียบเท่า หรือได้รับประกาศนียบัตร หรือวุฒิอื่นเทียบเท่าปริญญาตรีสาขาวิชาการบัญชีที่สภาวิชาชีพบัญชีรับรอง

ผู้มีหน้าที่จัดทำบัญชี	คุณสมบัติของผู้ทำบัญชี
* กรณีที่ทุนจดทะเบียน สิ้นทรัพย์รวม หรือรายได้รวมของห้างหุ้นส่วนและบริษัทจำกัดขนาดเล็กเปลี่ยนแปลงไปจนทำให้ผู้ทำบัญชีไม่มีคุณสมบัติเป็นผู้ทำบัญชีของห้างหุ้นส่วนและบริษัทจำกัดขนาดเล็กนั้นต่อไป ให้ผู้นั้นสามารถเป็นผู้ทำบัญชีของผู้มีหน้าที่จัดทำบัญชีดังกล่าวต่อไปได้เป็นเวลาสองปีนับแต่วันสิ้นรอบปีบัญชีที่มีการเปลี่ยนแปลง	

ประเด็นพิจารณา กฎหมายที่กำหนดคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีด้านการทำบัญชี มี จำนวน ๒ ฉบับ ได้แก่

๑) พระราชบัญญัติวิชาชีพบัญชี พ.ศ. ๒๕๔๗ มาตรา ๔๔ กำหนดให้ผู้ทำบัญชีต้องเป็นสมาชิกสภาวิชาชีพบัญชีหรือขึ้นทะเบียนไว้กับสภาวิชาชีพบัญชี และในมาตรา ๔๕ กำหนดคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของผู้ทำบัญชีที่จะขึ้นทะเบียนกับสภาวิชาชีพบัญชี นอกจากนี้ยังมีข้อบังคับสภาวิชาชีพบัญชีว่าด้วยสมาชิก และด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไข และคุณสมบัติของผู้ขึ้นทะเบียนเป็นผู้ทำบัญชี ซึ่งเป็นอนุบัญญัติที่ออกตามพระราชบัญญัติดังกล่าว

๒) ประกาศกรมพัฒนาธุรกิจการค้า เรื่อง กำหนดคุณสมบัติและเงื่อนไขของการเป็นผู้ทำบัญชี พ.ศ. ๒๕๕๗ และฉบับที่แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. ๒๕๕๘ ที่ออกโดยอาศัยอำนาจตามมาตรา ๗ (๖) แห่งพระราชบัญญัติการบัญชี พ.ศ. ๒๕๔๓ ซึ่งเงื่อนไขหนึ่งที่ประกาศดังกล่าวกำหนด คือ บุคคลที่จะเป็นผู้ทำบัญชีได้ต้องเป็นสมาชิกสภาวิชาชีพบัญชีหรือขึ้นทะเบียนไว้กับสภาวิชาชีพบัญชีตามพระราชบัญญัติวิชาชีพบัญชี พ.ศ. ๒๕๔๗ ดังนั้น ท่านคิดว่า คุณสมบัติดังกล่าวมีความเข้าซ้อนกับกฎหมายว่าด้วยวิชาชีพบัญชีหรือไม่

๒.๒ การกำหนดเงื่อนไขของการเป็นผู้ทำบัญชี

บุคคลที่จะเป็นผู้ทำบัญชีได้ต้องปฏิบัติตามเงื่อนไข ดังต่อไปนี้

(๑) ต้องเป็นสมาชิกสภาวิชาชีพบัญชีหรือขึ้นทะเบียนไว้กับสภาวิชาชีพบัญชีตามพระราชบัญญัติวิชาชีพบัญชี พ.ศ. ๒๕๔๗

(๒) แจ้งรายละเอียดที่เกี่ยวข้องกับการทำบัญชีทางระบบอิเล็กทรอนิกส์ที่เว็บไซต์กรมพัฒนาธุรกิจการค้า (www.dbd.go.th) พร้อมด้วยสำเนาหลักฐานภายในสามสิบวันนับแต่วันเริ่มทำบัญชี

ในกรณีที่มีการเปลี่ยนแปลงรายการที่ไว้แจ้งตามวรรคหนึ่งหรือยกเลิกการแจ้งรายละเอียดที่เกี่ยวข้องกับการทำบัญชี ต้องแจ้งรายการเปลี่ยนแปลงหรือยกเลิกทางระบบอิเล็กทรอนิกส์ที่เว็บไซต์กรมพัฒนาธุรกิจการค้า (www.dbd.go.th) พร้อมด้วยสำเนาหลักฐานภายในสามสิบวันนับแต่วันที่มีการเปลี่ยนแปลงหรือยกเลิก

ผู้ทำบัญชีต้องยืนยันรายชื่อผู้มีหน้าที่จัดทำบัญชีที่รับทำบัญชีและสถานภาพการเป็นสมาชิกสภาวิชาชีพบัญชีหรือขึ้นทะเบียนไว้กับสภาวิชาชีพบัญชีทางระบบอิเล็กทรอนิกส์ที่เว็บไซต์กรมพัฒนาธุรกิจการค้า (www.dbd.go.th) พร้อมด้วยสำเนาหลักฐานภายในสามสิบวันนับแต่วันสิ้นปีปฏิทินของทุกปีปฏิทิน

(๓) ต้องเข้ารับการพัฒนาความรู้ต่อเนื่องทางวิชาชีพบัญชีไม่น้อยกว่า ๑๒ ชั่วโมงต่อปีปฏิทิน เว้นแต่ผู้ทำบัญชีที่แจ้งการเป็นผู้ทำบัญชีสำหรับปีแรกและมีระยะเวลาที่เหลือหลังการแจ้งในปีนั้นน้อยกว่าหกเดือน ให้เริ่มพัฒนาความรู้ต่อเนื่องทางวิชาชีพบัญชีในปีถัดไป

จำนวนชั่วโมงการพัฒนาความรู้ต่อเนื่องทางวิชาชีพบัญชีตามวรรคหนึ่ง ต้องมีเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับการบัญชีไม่น้อยกว่า ๖ ชั่วโมง ตามที่สภาวิชาชีพบัญชีประกาศกำหนด

การพัฒนาความรู้ต่อเนื่องทางวิชาชีพบัญชีได้แก่ การเข้าร่วมกิจกรรม ดังต่อไปนี้

(ก) การอบรมหรือสัมมนา ทั้งนี้ให้รวมถึงการอบรมหรือสัมมนาในรูปแบบสื่อทางอิเล็กทรอนิกส์ (e-learning)

(ข) การเป็นวิทยากร ผู้บรรยาย ผู้ดำเนินการสัมมนา ในกิจกรรมตาม (ก)

(ค) การเป็นอาจารย์ในสถาบันการศึกษาของรัฐ หรือสถาบันการศึกษาของเอกชน ตามกฎหมายว่าด้วยสถาบันการศึกษาเอกชน ซึ่งมีการสอนไม่ต่ำกว่าระดับอนุปริญญาหรือ ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) ทางการบัญชีหรือเทียบเท่า ไม่ว่าจะเป็นการสอนในฐานะอาจารย์ประจำหรืออาจารย์พิเศษ

(ง) การสำเร็จการศึกษาในคุณวุฒิที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพบัญชีไม่ว่าคุณวุฒิใหม่นั้นจะสูงกว่า คุณวุฒิเดิมหรือไม่ก็ตาม

(จ) การผ่านการศึกษาเฉพาะรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพบัญชีจากสถาบันการศึกษาของรัฐ หรือสถาบันการศึกษาของเอกชนตามกฎหมายว่าด้วยสถาบันการศึกษาเอกชน ซึ่งมีการสอนไม่ต่ำกว่าระดับอนุปริญญาหรือประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) ทางการบัญชีหรือเทียบเท่า

(ฉ) กิจกรรมอื่น นอกจากที่ระบุตาม (ก) (ข) (ค) (ง) และ (จ) ตามที่สภาวิชาชีพบัญชีประกาศกำหนด

(๔) แจ้งรายละเอียดการพัฒนาความรู้ต่อเนื่องทางวิชาชีพทางระบบอิเล็กทรอนิกส์ที่เว็บไซต์กรมพัฒนาธุรกิจการค้า (www.dbd.go.th) ได้ทันทีหลังการทำกิจกรรมแต่ไม่เกินสามสิบวันนับแต่วันสิ้นปีปฏิทิน และต้องเก็บหลักฐานการเข้าร่วมพัฒนาความรู้ต่อเนื่องทางวิชาชีพบัญชีเป็นเวลาไม่น้อยกว่า ๓ ปี นับแต่วันสิ้นสุดของการทำกิจกรรมในแต่ละครั้ง

(๕) ผู้ทำบัญชีใดไม่เข้ารับการพัฒนาความรู้ต่อเนื่องทางวิชาชีพบัญชีหรือเข้ารับการพัฒนาความรู้ต่อเนื่องทางวิชาชีพบัญชีไม่ครบจำนวนตาม (๓) แม้ว่าถูกเปรียบเทียบตามกฎหมายแล้วยังต้องพัฒนาความรู้ต่อเนื่องทางวิชาชีพบัญชีให้ครบจำนวนชั่วโมงตามระยะเวลาที่ขาดหายไป แต่เมื่อรวมกันแล้ว ไม่เกิน ๒๔ ชั่วโมง ทั้งนี้ไม่นับรวมจำนวนชั่วโมงในปีปัจจุบัน

(๖) ผู้ทำบัญชีโดยยกเลิกการแจ้งรายละเอียดที่เกี่ยวข้องกับการทำบัญชีแล้ว และขอกลับมาแจ้งรายละเอียดที่เกี่ยวข้องกับการทำบัญชีของผู้ทำบัญชีใหม่ต้องเข้ารับการพัฒนาความรู้ต่อเนื่องทางวิชาชีพบัญชีให้ครบจำนวนชั่วโมงตามระยะเวลาที่ขาดหายไปก่อนการยกเลิกการแจ้งรายละเอียดที่เกี่ยวข้องกับการทำบัญชี แต่เมื่อรวมกันแล้วไม่เกิน ๒๔ ชั่วโมง และแจ้งการขอกลับมาแจ้งรายละเอียดที่เกี่ยวข้องกับการทำบัญชีใหม่ทางระบบอิเล็กทรอนิกส์ที่เว็บไซต์กรมพัฒนาธุรกิจการค้า (www.dbd.go.th)

(๗) ผู้ทำบัญชีสามารถรับทำบัญชีของผู้มีหน้าที่จัดทำบัญชีได้ไม่เกิน ๑๐๐ รายต่อปีปฏิทิน ไม่ว่าจะเป็นการรับทำบัญชีในรอบปีบัญชีใดก็ตาม

ประเด็นพิจารณา การแจ้งรายละเอียดที่เกี่ยวข้องกับการทำบัญชีเป็นเงื่อนไขหนึ่งของผู้ทำบัญชีจะต้องปฏิบัติ ท่านคิดว่าเงื่อนไขต่าง ๆ ตามที่กำหนดไว้ในประกาศกรมมีความเหมาะสมหรือไม่

๓. การยกเลิกประกาศที่กำหนดให้บุคคลธรรมดาหรือห้างหุ้นส่วนที่มีได้จดทะเบียนที่ประกอบธุรกิจเป็นผู้ผลิต ผู้จำหน่าย ผู้มีไว้เพื่อจำหน่าย ผู้นำเข้ามาในราชอาณาจักร หรือผู้ส่งออกไปนอกราชอาณาจักร ซึ่งสินค้าประเภทแถบเสียงเพลง แถบวีดีทัศน์ และแผ่นซีดีเป็นผู้มีหน้าที่จัดทำบัญชี และประกาศที่กำหนดให้บุคคลธรรมดาหรือห้างหุ้นส่วนที่มีได้จดทะเบียนที่ประกอบธุรกิจ โรงงาน แปรสภาพ แกะสลัก และการทำหัตถกรรม จากงาช้าง การค้าปลีก การค้าส่งงาช้าง และผลิตภัณฑ์จากงาช้างเป็นผู้มีหน้าที่จัดทำบัญชี (คำอธิบายของคำถาม ข้อ ๖)

ผู้มีหน้าที่จัดทำบัญชี ตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๘ วรรคหนึ่งแห่งพระราชบัญญัติการบัญชี พ.ศ. ๒๕๔๓ ได้แก่ ห้างหุ้นส่วนจดทะเบียน บริษัทจำกัด บริษัทมหาชนจำกัด ที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายไทย นิติบุคคลที่ตั้งขึ้นตามกฎหมายต่างประเทศที่ประกอบธุรกิจในประเทศไทย กิจกรรมร่วมค้าตามประมวลรัษฎากร นอกจากนี้ในมาตรา ๘ วรรคสี่ ได้ให้อำนาจแก่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์โดยความเห็นชอบของ

คณะรัฐมนตรีมีอำนาจประกาศกำหนดให้บุคคลธรรมดาหรือห้างหุ้นส่วนที่มีได้จดทะเบียนที่ประกอบธุรกิจในประเทศไทยเป็นผู้มีหน้าที่จัดทำบัญชี

๓.๑ ผู้มีหน้าที่จัดทำบัญชีที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี

ปัจจุบันรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์โดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรีได้ออกประกาศกระทรวงพาณิชย์ จำนวน ๒ ฉบับ ได้แก่

(๑) ประกาศกระทรวงพาณิชย์ เรื่อง กำหนดให้บุคคลธรรมดาหรือห้างหุ้นส่วนที่มีได้จดทะเบียนเป็นผู้มีหน้าที่จัดทำบัญชี พ.ศ. ๒๕๔๔ เพื่อกำหนดให้บุคคลธรรมดาหรือห้างหุ้นส่วนที่มีได้จดทะเบียนที่ประกอบธุรกิจเป็นผู้ผลิต ผู้จำหน่าย ผู้มีไว้เพื่อจำหน่าย ผู้นำเข้ามาในราชอาณาจักร หรือผู้ส่งออกไปนอกราชอาณาจักร ซึ่งสินค้าประเภทแถบเสียงเพลง แถบวีดิทัศน์ และแผ่นซีดี เป็นผู้ที่มีหน้าที่จัดทำบัญชี

เหตุผลความจำเป็นในการออกประกาศ : สืบเนื่องจากปัญหาการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญา โดยเฉพาะลิขสิทธิ์ในผลงานเพลงและภาพยนตร์ที่แพร่ขยายในวงกว้าง (เทปผี ซีดีเถื่อน) การใช้กฎหมายว่าด้วยลิขสิทธิ์เป็นการเน้นปราบปรามผู้กระทำละเมิด แต่ยังไม่สามารถป้องกันการละเมิดลิขสิทธิ์ได้ เพื่อให้ปัญหาดังกล่าวได้รับการแก้ไขครบทั้งวงจร กรมทะเบียนการค้า (ปัจจุบัน คือ กรมพัฒนาธุรกิจการค้า) ได้ให้ความร่วมมือโดยนำพระราชบัญญัติการบัญชี พ.ศ. ๒๕๔๓ มาเป็นเครื่องมือเพื่อแก้ไขปัญหา โดยเสนอให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ โดยความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรี ออกประกาศดังกล่าว (มาตรา ๘ วรรคสี่)

(๒) ประกาศกระทรวงพาณิชย์ เรื่อง กำหนดให้ผู้ประกอบธุรกิจเกี่ยวกับงาช้างเป็นผู้มีหน้าที่จัดทำบัญชี พ.ศ. ๒๕๕๑ เพื่อกำหนดให้บุคคลธรรมดาหรือห้างหุ้นส่วนที่มีได้จดทะเบียนที่ประกอบธุรกิจ โรงงานแปรรูปงาช้าง แกะสลัก และการทำหัตถกรรมจากงาช้าง การค้าปลีก การค้าส่งงาช้าง และผลิตภัณฑ์จากงาช้างเป็นผู้มีหน้าที่จัดทำบัญชี

เหตุผลความจำเป็นในการออกประกาศ : สืบเนื่องจากผลการประชุมภาคีอนุสัญญา CITES ครั้งที่ ๑๔ เห็นชอบแผนปฏิบัติการว่าด้วยการควบคุมการค้างาช้าง โดยระบุชื่อประเทศไทยเป็นประเทศในกลุ่มที่ต้องให้ความสำคัญในลำดับต้นในการติดตามตรวจสอบการค้าในการควบคุมการค้างาช้าง ในขณะที่ประเทศไทยยังไม่มีมาตรการควบคุมการค้างาช้างภายในประเทศที่สอดคล้องตามแนวทางที่กำหนด หากไม่กำหนดมาตรการควบคุมดังกล่าวอาจทำให้ถูกระงับการค้าสัตว์ป่าและพันธุ์พืชป่าตามอนุสัญญา CITES ซึ่งจะเกิดความเสียหายต่อเศรษฐกิจของประเทศ ทั้งนี้ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ได้เป็นเจ้าภาพหลักจัดประชุมหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อขอความร่วมมือในการกำหนดมาตรการภายใต้กฎหมายที่อยู่ในความรับผิดชอบของแต่ละหน่วยงาน ซึ่งกรมได้ให้ความร่วมมือโดยอาศัยมาตรา ๘ วรรคสี่ แห่งพระราชบัญญัติการบัญชี พ.ศ. ๒๕๔๓ เสนอให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์โดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรีออกประกาศดังกล่าวเพื่อควบคุมการค้า การครอบครอง การนำเข้า การส่งออก และการนำผ่านซึ่งงาช้างหรือผลิตภัณฑ์ที่ได้มาจากการแปรรูปงาช้างภายในประเทศไม่ให้ปะปนกับงาช้างที่ได้มาโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย

๓.๒ หน้าที่ของการเป็นผู้มีหน้าที่จัดทำบัญชี

เมื่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ได้ออกประกาศตาม ๓.๑ (๑) และ (๒) แล้ว บุคคลดังกล่าวย่อมมีสถานะเป็นผู้มีหน้าที่จัดทำบัญชี ทั้งนี้ ตามพระราชบัญญัติการบัญชี พ.ศ. ๒๕๔๓ มาตรา ๘ วรรคหกให้อำนาจแก่อธิบดีกรมพัฒนาธุรกิจการค้ากำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการเกี่ยวกับวันเริ่มทำบัญชีครั้งแรก และกำหนดวิธีการจัดทำบัญชีของบุคคลธรรมดาหรือห้างหุ้นส่วนที่มีได้จดทะเบียนนั้น จากบทบัญญัติดังกล่าวมีประกาศที่เกี่ยวข้อง จำนวน ๒ ฉบับ ได้แก่

(๑) ประกาศกรมทะเบียนการค้า เรื่อง กำหนดชนิดของบัญชีที่ต้องจัดทำ หลักเกณฑ์และวิธีการเกี่ยวกับวันเริ่มทำบัญชี และวิธีการจัดทำบัญชีของผู้มีหน้าที่จัดทำบัญชี ซึ่งเป็นบุคคลธรรมดาหรือห้างหุ้นส่วนที่มีได้จดทะเบียน พ.ศ. ๒๕๔๔ เพื่อกำหนดให้บุคคลธรรมดาหรือห้างหุ้นส่วนที่มีได้จดทะเบียนที่

ประกอบธุรกิจเป็นผู้ผลิต ผู้จำหน่าย ผู้มีไว้เพื่อจำหน่าย ผู้นำเข้ามาในราชอาณาจักร หรือผู้ส่งออกไปนอกราชอาณาจักร ซึ่งสินค้าประเภทแถบเสียงเพลง แถบวีดิทัศน์ และแผ่นซีดี ซึ่งเป็นผู้มีหน้าที่จัดทำบัญชีตามประกาศกระทรวงพาณิชย์ เรื่อง กำหนดให้บุคคลธรรมดาหรือห้างหุ้นส่วนที่มีได้จดทะเบียนเป็นผู้มีหน้าที่จัดทำบัญชี พ.ศ. ๒๕๔๔ มีหน้าที่จัดทำบัญชีสินค้า และให้เริ่มทำบัญชีนับแต่วันที่เริ่มต้นประกอบกิจการ (ประกอบกิจการก่อน ๑๗ สิงหาคม ๒๕๔๔ เริ่มทำบัญชีตั้งแต่ ๑๗ สิงหาคม ๒๕๔๔) สำหรับวิธีการจัดทำบัญชีให้ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์และวิธีการตามที่กำหนดในหมวด ๒ หมวด ๓ และหมวด ๔ ของประกาศกรมทะเบียนการค้า เรื่อง กำหนดชนิดของบัญชีที่ต้องจัดทำ ข้อความและรายการที่ต้องมีในบัญชี ระยะเวลาที่ต้องลงรายการในบัญชี และเอกสารที่ต้องใช้ประกอบการลงบัญชี พ.ศ. ๒๕๔๔

(๒) ประกาศกรมพัฒนาธุรกิจการค้า เรื่อง กำหนดชนิดของบัญชีที่ต้องจัดทำ หลักเกณฑ์และวิธีการเกี่ยวกับวันเริ่มทำบัญชีและวิธีการจัดทำบัญชีของผู้มีหน้าที่จัดทำบัญชี ซึ่งเป็นบุคคลธรรมดาหรือห้างหุ้นส่วนที่มีได้จดทะเบียนที่ประกอบธุรกิจเกี่ยวกับงาช้าง พ.ศ. ๒๕๕๒ เพื่อกำหนดให้บุคคลธรรมดาหรือห้างหุ้นส่วนที่มีได้จดทะเบียนที่ประกอบธุรกิจ โรงงาน แปรสภาพ แกะสลัก และการทำหัตถกรรมจากงาช้าง การค้าปลีก การค้าส่งงาช้าง และผลิตภัณฑ์จากงาช้าง ซึ่งเป็นผู้มีหน้าที่จัดทำบัญชีตามประกาศกระทรวงพาณิชย์ เรื่อง กำหนดให้ผู้ประกอบธุรกิจเกี่ยวกับงาช้างเป็นผู้มีหน้าที่จัดทำบัญชี พ.ศ. ๒๕๕๑ มีหน้าที่จัดทำบัญชีสินค้า และเริ่มทำบัญชีนับแต่วันที่ผู้มีหน้าที่จัดทำบัญชีนั้นได้เริ่มต้นประกอบกิจการ (ประกอบกิจการก่อน ๕ มีนาคม ๒๕๕๒ ให้เริ่มทำบัญชีตั้งแต่ ๕ มีนาคม ๒๕๕๒) สำหรับวิธีการจัดทำบัญชี ให้ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์และวิธีการตามที่กำหนดในหมวด ๒ หมวด ๓ และหมวด ๔ ของประกาศกรมทะเบียนการค้า เรื่อง กำหนดชนิดของบัญชีที่ต้องจัดทำ ข้อความและรายการที่ต้องมีในบัญชี ระยะเวลาที่ต้องลงรายการในบัญชี และเอกสารที่ต้องใช้ประกอบการลงบัญชี พ.ศ. ๒๕๔๔ ทั้งนี้ ในการตรวจสอบการดำเนินการดังกล่าวอธิบดีกรมพัฒนาธุรกิจการค้า ได้ออกคำสั่งมอบหมายและแต่งตั้งให้เจ้าหน้าที่ของกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช เป็นสารวัตรใหญ่บัญชีและสารวัตรบัญชี ปรากฏตามคำสั่งกรมพัฒนาธุรกิจการค้า ที่ ๑๘/๒๕๕๒ เรื่อง มอบหมายให้ข้าราชการเป็นสารวัตรใหญ่บัญชี และแต่งตั้งสารวัตรบัญชี ลงวันที่ ๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๒

๓.๓ ข้อเท็จจริง

(๑) ปัจจุบันความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและพฤติกรรมของผู้บริโภคที่เปลี่ยนแปลงไป ทำให้ผลิตภัณฑ์ซีดีไม่ได้รับความนิยมดังเช่นในอดีต โรงงานผลิตผลิตภัณฑ์ซีดีได้ปิดตัวไปเป็นจำนวนมาก และการละเมิดลิขสิทธิ์ได้เปลี่ยนรูปแบบเป็นการละเมิดทางอินเทอร์เน็ตเพิ่มมากขึ้น กรณีนี้คณะกรรมการพัฒนากฎหมาย สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้พิจารณาแล้วเห็นว่า พระราชบัญญัติผลิตผลิตภัณฑ์ซีดี พ.ศ. ๒๕๔๘ เป็นกฎหมายที่หมดความจำเป็น จึงได้มีการตราพระราชบัญญัติเพื่อยกเลิกพระราชบัญญัติดังกล่าว และได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติยกเลิกกฎหมายบางฉบับที่หมดความจำเป็นหรือซ้ำซ้อนกับกฎหมายอื่น พ.ศ. ๒๕๖๕ เมื่อวันที่ ๑๘ กรกฎาคม ๒๕๖๕ และพระราชบัญญัติดังกล่าวมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๑๙ กรกฎาคม ๒๕๖๕ เป็นต้นไป ดังนั้น เมื่อกฎหมายที่ควบคุมการผลิตผลิตภัณฑ์ซีดีถูกยกเลิกเนื่องจากหมดความจำเป็น กฎหมายและกฎต่าง ๆ ที่มีเจตนารมณ์เพื่อควบคุมการผลิตผลิตภัณฑ์ซีดีควรถูกยกเลิกเช่นกัน

(๒) กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมโดยกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืชได้เสนอร่างพระราชบัญญัติงาช้าง พ.ศ. สำระสำคัญเป็นการควบคุมการค้า การนำเข้าส่งออก การนำผ่าน และการครอบครองงาช้าง ทั้งนี้ รัฐสภาได้ให้ความเห็นชอบร่างกฎหมายดังกล่าว และเผยแพร่พระราชบัญญัติงาช้าง พ.ศ. ๒๕๕๘ ในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ ๒๑ มกราคม ๒๕๕๘ ซึ่งกฎหมายดังกล่าวมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๒๒ มกราคม ๒๕๕๘ เป็นต้นไป ดังนั้น เมื่อมีกฎหมายที่ควบคุมการค้า การนำเข้าส่งออก การนำผ่าน และการครอบครองงาช้าง เป็นกาลเฉพาะแล้ว กฎหมายและกฎต่าง ๆ ที่มีเจตนารมณ์เพื่อควบคุมการค้า การนำเข้าส่งออก การนำผ่าน และการครอบครองงาช้าง ควรถูกยกเลิกเช่นกัน

๓.๔ ประเด็นพิจารณา

วัตถุประสงค์หนึ่งของการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมายตามพระราชบัญญัติหลักเกณฑ์การจัดทำร่างกฎหมายและการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย พ.ศ. ๒๕๖๒ คือ การมีกฎหมายเพียงเท่าที่จำเป็น (มาตรา ๓๐ (๑)) ดังนั้น ท่านเห็นด้วยหรือไม่หากจะยกเลิกประกาศ และคำสั่งต่าง ๆ ที่มีเจตนารมณ์เกี่ยวกับการควบคุมการผลิตผลิตภัณฑ์ซีดี และการควบคุมการค้า การนำเข้าส่งออก การนำเข้าผ่าน และการครอบครองงาช้าง

๔. การขออนุญาตเปลี่ยนรอบบัญชี การเก็บรักษาบัญชีและเอกสารที่ต้องใช้ประกอบการลงบัญชีไว้ ณ สถานที่อื่น / การแจ้งบัญชีหรือเอกสารที่ต้องใช้ประกอบการลงบัญชีสูญหายหรือเสียหาย และการส่งมอบบัญชีและเอกสารที่ต้องใช้ประกอบการลงบัญชี (กรณีเลิกประกอบธุรกิจโดยมิได้มีการชำระบัญชี) / การยื่นงบการเงิน (คำอธิบายของคำถาม ข้อ ๗)

กรมพัฒนาธุรกิจการค้าได้พัฒนางานต่าง ๆ ภายใต้ภารกิจของกรมเพื่อรองรับการเติบโตของภาคธุรกิจและแนวโน้มทางเศรษฐกิจที่มีการเติบโตอย่างต่อเนื่อง และเพื่อเป็นการอำนวยความสะดวก รวดเร็ว ประหยัดค่าใช้จ่าย ลดระยะเวลาในการเดินทางสำหรับการประกอบธุรกิจในยุคดิจิทัล จึงได้นำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการพัฒนาระบบการให้บริการในงานดังต่อไปนี้

๔.๑ การขออนุญาตและการอนุญาตให้เก็บรักษาบัญชีและเอกสารที่ต้องใช้ประกอบการลงบัญชีไว้ ณ สถานที่อื่น และการแจ้งบัญชีหรือเอกสารที่ต้องใช้ประกอบการลงบัญชี สูญหายหรือเสียหาย ซึ่งในแต่เดิมนั้นผู้มีหน้าที่จัดทำบัญชีจะต้องยื่นคำขอพร้อมเอกสารหลักฐานตามที่กรมกำหนดต่อสารวัตรบัญชี ณ สำนักงานบัญชีประจำท้องที่ในจังหวัดที่สถานที่ดังกล่าวตั้งอยู่ หรือสารวัตรใหญ่บัญชี ณ กรมพัฒนาธุรกิจการค้า จนกระทั่งในปี พ.ศ. ๒๕๕๙ กรมพัฒนาธุรกิจการค้าได้พัฒนาระบบการให้บริการงานการอนุญาตทางอิเล็กทรอนิกส์ (e-Permit) ขึ้น ซึ่งเป็นระบบการให้บริการงานการอนุญาตตามพระราชบัญญัติการบัญชี พ.ศ.๒๕๔๓ ได้แก่ (๑) การขออนุญาตเปลี่ยนรอบปีบัญชี (๒) การขออนุญาตเก็บรักษาบัญชีและเอกสารฯ ไว้ ณ สถานที่อื่น (๓) แบบแจ้งบัญชีหรือเอกสารสูญหายหรือเสียหาย (๔) การส่งมอบบัญชีและเอกสารฯ (กรณีเลิกประกอบธุรกิจโดยมิได้มีการชำระบัญชี)

๔.๒ การยื่นงบการเงิน กรมได้เปิดการให้บริการรับงบการเงินผ่านทางอิเล็กทรอนิกส์ (DBD e-Filing) โดยนำนวัตกรรมใหม่ที่มีการประยุกต์ใช้เทคโนโลยี XBRL มาสนับสนุนการให้บริการแทนการรับงบการเงินแบบเอกสาร เพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกและเพิ่มช่องทางการนำส่งงบการเงิน

ประเด็นพิจารณา ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับการขออนุญาตเปลี่ยนรอบบัญชี การเก็บรักษาบัญชีและเอกสารที่ต้องใช้ประกอบการลงบัญชีไว้ ณ สถานที่อื่น / การแจ้งบัญชีหรือเอกสารที่ต้องใช้ประกอบการลงบัญชีสูญหายหรือเสียหาย และการส่งมอบบัญชีและเอกสารที่ต้องใช้ประกอบการลงบัญชี (กรณีเลิกประกอบธุรกิจโดยมิได้มีการชำระบัญชี) / การยื่นงบการเงิน ที่ต้องดำเนินการผ่านทางระบบอิเล็กทรอนิกส์

๕. การเปลี่ยนอำนาจของสารวัตรใหญ่บัญชีและสารวัตรบัญชีในการอนุญาตตามพระราชบัญญัติการบัญชี พ.ศ.๒๕๔๓ เป็นการรับแจ้ง (คำอธิบายของคำถาม ข้อ ๘)

๕.๑ บทบัญญัติที่เกี่ยวกับการอนุญาตตามพระราชบัญญัติการบัญชี พ.ศ.๒๕๔๓ มี ๒ เรื่อง ได้แก่ (๑) การขออนุญาตเปลี่ยนรอบปีบัญชี (๒) การขออนุญาตเก็บรักษาบัญชีและเอกสารฯ ไว้ ณ สถานที่อื่น

๕.๒ ตามมาตรา ๒๑ (๕) และ (๗) แห่งพระราชบัญญัติหลักเกณฑ์การจัดทำร่างกฎหมายและการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย พ.ศ. ๒๕๖๒ กำหนดให้หน่วยงานของรัฐต้องตรวจสอบกฎหมายที่อยู่ในความรับผิดชอบ ให้พึงมีระบบการอนุญาตเพียงเท่าที่จำเป็น และลดการใช้ดุลพินิจของเจ้าหน้าที่ และเพื่อประโยชน์

ในการปฏิบัติตามกฎหมายดังกล่าวคณะกรรมการพัฒนากฎหมายจึงได้จัดทำคำแนะนำ เรื่อง การใช้ระบบอนุญาต ในกฎหมายขึ้น โดยแบ่งระดับการควบคุมกำกับดูแล หรือการเข้าไปแทรกแซงของรัฐไว้ ๔ ระดับ ได้แก่

- ระดับ ๑ คือ กำหนดกฎเกณฑ์ให้ปฏิบัติตาม ประชาชน หรือผู้ประกอบการสามารถทำ กิจกรรมหรือประกอบธุรกิจได้ตามกฎเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนดไว้

- ระดับ ๒ คือ การจดทะเบียน มีวัตถุประสงค์เพื่อให้รัฐทราบข้อมูล และติดตามการประกอบ ธุรกิจนั้นได้อย่างใกล้ชิด ซึ่งประชาชน หรือผู้ประกอบการ ต้องแจ้งข้อเท็จจริง หรือรายละเอียดบางประการต่อ หน่วยงานที่รับผิดชอบก่อนการดำเนินการ

- ระดับ ๓ คือ การจดทะเบียนหรือการขึ้นทะเบียน มีวัตถุประสงค์เพื่อตรวจสอบและติดตาม การดำเนินกิจกรรมหรือธุรกิจที่มีผลกระทบต่อสาธารณะในระดับไม่รุนแรงมาก โดยในการรับจดทะเบียน หรือขึ้นทะเบียนนั้น อาจกำหนดคุณสมบัติ หรือลักษณะต้องห้ามของผู้ประกอบการได้ หากมีคุณสมบัติ หรือไม่มี ลักษณะต้องห้ามตามที่กำหนด หน่วยงานของรัฐต้องรับจดทะเบียน หรือรับขึ้นทะเบียนให้

- ระดับ ๔ คือ การอนุญาต หรือใบอนุญาตมีวัตถุประสงค์ให้เป็นมาตรการในการควบคุม และกำกับดูแลการทำกิจกรรมหรือประกอบธุรกิจของประชาชนที่มีความเข้มงวดสูง หรือมีความจำเป็นต้อง กำหนดจำนวนปริมาณ เพราะกระทบต่อ ชีวิต สิทธิเสรีภาพของคนในสังคม หรือประโยชน์สาธารณะอย่าง ร้ายแรง จึงต้องห้ามประกอบกิจกรรมหรือธุรกิจนั้น จนกว่าจะได้รับอนุญาต

ประเด็นพิจารณา ท่านเห็นด้วยหรือไม่หากจะเปลี่ยนจากการอนุญาตเปลี่ยนรอบบัญชี และการ อนุญาตให้เก็บรักษาบัญชีและเอกสารที่ต้องใช้ประกอบการลงบัญชีไว้ ณ สถานที่อื่น เป็นการแจ้งเปลี่ยนรอบบัญชี และการแจ้งเก็บรักษาบัญชีและเอกสารที่ต้องใช้ประกอบการลงบัญชีไว้ ณ สถานที่อื่น

๖. ความเหมาะสมของหลักเกณฑ์และวิธีการต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ในประกาศกรมพัฒนาธุรกิจการค้า เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการในการขออนุญาตและการอนุญาตให้เปลี่ยนรอบบัญชี การขออนุญาตและการอนุญาต ให้เก็บรักษาบัญชีและเอกสารที่ต้องใช้ประกอบการลงบัญชีไว้ ณ สถานที่อื่น การแจ้งบัญชีหรือเอกสารที่ ต้องใช้ประกอบการลงบัญชีสูญหายหรือเสียหาย และการส่งมอบบัญชีและเอกสารที่ต้องใช้ประกอบการ ลงบัญชี (กรณีเลิกประกอบธุรกิจโดยมิได้มีการชำระบัญชี) ทางอิเล็กทรอนิกส์ (e - Permit) พ.ศ. ๒๕๖๑ (คำอธิบายของคำถาม ข้อ ๙)

การยื่นขออนุญาตเปลี่ยนรอบปีบัญชี การยื่นขออนุญาตเก็บรักษาบัญชีและเอกสารที่ต้องใช้ ประกอบการลงบัญชีไว้ ณ สถานที่อื่นนอกจากที่กฎหมายกำหนด การแจ้งสูญหายหรือเสียหายของบัญชีหรือ เอกสารที่ต้องใช้ประกอบการลงบัญชี และการส่งมอบบัญชีและเอกสารที่ต้องใช้ประกอบการลงบัญชี (กรณีเลิก ประกอบธุรกิจโดยมิได้มีการชำระบัญชี) ผู้มีหน้าที่จัดทำบัญชียื่นทางเว็บไซต์กรมพัฒนาธุรกิจการค้า (www.dbd.go.th) ระบบ e-Permit โดยใช้ Username และ Password เช่นเดียวกับระบบการยื่นงบการเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ (DBD e - Filing) ที่ได้รับจากกรมพัฒนาธุรกิจการค้า และต้องแนบเอกสารดังต่อไปนี้

(๑) การขออนุญาตเปลี่ยนรอบปีบัญชี

(๑.๑) สำเนาคำร้องขอมีเลขและบัตรประจำตัวผู้เสียภาษีอากร (ใช้ในกรณีใช้ในกรณีผู้มี หน้าที่จัดทำบัญชีเป็นกิจการร่วมค้า)

(๑.๒) สำเนารายงานการประชุมผู้ถือหุ้น/ผู้เป็นหุ้นส่วน หรือ สัญญาหุ้นส่วนแก้ไขเพิ่มเติมที่ ระบุ “ให้เปลี่ยนรอบปีบัญชี”

(๑.๓) หนังสือแจ้งความประสงค์ขอเปลี่ยนรอบปีบัญชี (ใช้ในกรณีนิติบุคคลต่างประเทศที่ ประกอบธุรกิจในประเทศไทย หรือกิจการร่วมค้าขอเปลี่ยนรอบปีบัญชี)

(๑.๔) สำเนาหนังสือของกรมสรรพากรที่อนุญาตให้เปลี่ยนรอบปีบัญชี (ใช้ในกรณีเปลี่ยนรอบปีบัญชีจากรอบปีบัญชีปฏิทินเป็นรอบปีบัญชีอื่น / ใช้ในกรณีเปลี่ยนรอบปีบัญชีจากรอบปีบัญชีอื่นเป็นรอบปีบัญชีอื่น)

(๑.๕) สำเนาหนังสือแจ้งกรมสรรพากรที่ขออนุญาตเปลี่ยนรอบปีบัญชี (ใช้ในกรณีเปลี่ยนรอบปีบัญชีจากรอบปีบัญชีอื่นเป็นรอบปีปฏิทิน)

(๒) การขออนุญาตเก็บรักษาบัญชีและเอกสารที่ต้องใช้ประกอบการลงบัญชีไว้ ณ สถานที่อื่น

(๒.๑) สำเนาคำร้องขอมีเลขและบัตรประจำตัวผู้เสียภาษีอากร (ใช้ในกรณีผู้มีหน้าที่จัดทำบัญชีเป็นกิจการร่วมค้า)

(๒.๒) เอกสารที่สำคัญแสดงสิทธิการใช้สถานที่

- สำเนาสัญญาเช่าสถานที่ หรือ หนังสือให้ความยินยอมใช้สถานที่กรณี ใช้บริการของธุรกิจรับฝากเก็บบัญชีฯ หรือ ธุรกิจบริการคลังสินค้า

- สำเนาสัญญาเช่ากรณี ธุรกิจเป็นเจ้าของสถานที่นำบัญชีไปเก็บ

- สำเนาสัญญาเช่าสถานที่ หรือ หนังสือให้ความยินยอมใช้สถานที่กรณี สถานที่ที่นำบัญชีไปจัดเก็บเป็นของผู้ที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจ (เช่น กรรมการบริษัท ผู้ถือหุ้น หรือเป็นสำนักงานรับทำบัญชี)

(๒.๓) แผนที่ตั้งโดยสังเขปของสถานที่ที่ขออนุญาตนำบัญชีไปจัดเก็บ

(๒.๔) ภาพถ่ายของสถานที่ที่ขออนุญาตนำบัญชีไปจัดเก็บ เช่น ภาพถ่ายอาคารที่นำบัญชีไปจัดเก็บ โดยถ่ายให้เห็นเลขที่อาคาร ห้อง หรือชั้นที่จัดเก็บ เป็นต้น

(๓) การแจ้งบัญชีและเอกสารที่ต้องใช้ประกอบการลงบัญชีสูญหายหรือเสียหาย

(๓.๑) สำเนาคำร้องขอมีเลขและบัตรประจำตัวผู้เสียภาษีอากร (ใช้ในกรณีผู้มีหน้าที่จัดทำบัญชีเป็นกิจการร่วมค้า)

(๓.๒) แผนที่ตั้งโดยสังเขปของสถานที่เก็บเอกสาร

(๓.๓) ภาพถ่ายสถานที่เกิดเหตุ เช่น ภาพถ่ายเลขที่อาคารที่เกิดเหตุ ห้องหรือชั้นที่เกิดเหตุ ภาพบัญชีหรือเอกสารที่เสียหาย เป็นต้น

(๓.๔) หลักฐานอื่น ที่แสดงได้ว่ามีการ สูญหาย/เสียหาย จริง เช่น

- ใบแจ้งความจากสำนักงานตำรวจแห่งชาติ

- กรณีไม่ได้เก็บรักษาบัญชีและเอกสารฯ ไว้ตามสถานที่ที่กฎหมายกำหนด ให้แบบสำเนาแบบการขออนุญาตเก็บรักษาบัญชีและเอกสารที่ต้องใช้ประกอบการลงบัญชีไว้ ณ สถานที่อื่น

(๔) การส่งมอบบัญชีและเอกสารที่ต้องใช้ประกอบการลงบัญชี

(๔.๑) สำเนาคำร้องขอมีเลขบัตรประจำตัวผู้เสียภาษีอากรและสำเนาหลักฐานการเลิกประกอบธุรกิจ เช่น สำเนาแบบ ภ.พ.๐๙ (ใช้ในกรณีผู้มีหน้าที่จัดทำบัญชีเป็นกิจการร่วมค้า)

(๔.๒) เอกสารสำคัญแสดงสิทธิการใช้สถานที่

- สำเนาสัญญาเช่าสถานที่ หรือหนังสือให้ความยินยอมใช้สถานที่ กรณีใช้บริการของธุรกิจรับฝากเก็บบัญชีฯ หรือ ธุรกิจบริการคลังสินค้า

- สำเนาสัญญาเช่ากรณี ธุรกิจเป็นเจ้าของสถานที่นำบัญชีไปเก็บ

- สำเนาสัญญาเช่าสถานที่ หรือ หนังสือให้ความยินยอมใช้สถานที่ กรณีสถานที่ที่นำบัญชีไปจัดเก็บเป็นผู้ที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจ (เช่น กรรมการบริษัท ผู้ถือหุ้น หรือเป็นสำนักงานรับทำบัญชี)

(๔.๓) แผนที่ตั้งโดยสังเขปของสถานที่ที่นำบัญชีไปจัดเก็บ

(๔.๔) ภาพถ่ายของสถานที่ที่นำบัญชีไปจัดเก็บ เช่น ภาพถ่ายอาคารที่นำบัญชีไปจัดเก็บ โดยถ่ายให้เห็นเลขที่อาคาร ห้อง หรือชั้นที่จัดเก็บ เป็นต้น

(๔.๕) หนังสือขอขยายระยะเวลาการส่งมอบบัญชี (ใช้ในกรณี ขอขยายระยะเวลาการส่งมอบบัญชี)

ประเด็นพิจารณา ท่านคิดว่า หลักเกณฑ์และวิธีการต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ในประกาศกรมพัฒนาธุรกิจการค้า เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการในการขออนุญาตและการอนุญาตให้เปลี่ยนรอบบัญชี การขออนุญาตและการอนุญาตให้เก็บรักษาบัญชีและเอกสารที่ต้องใช้ประกอบการลงบัญชีไว้ ณ สถานที่อื่น การแจ้งบัญชีหรือเอกสารที่ต้องใช้ประกอบการลงบัญชีสูญหายหรือเสียหาย และการส่งมอบบัญชีและเอกสารที่ต้องใช้ประกอบการลงบัญชี (กรณีเลิกประกอบธุรกิจโดยมิได้มีการชำระบัญชี) ทางอิเล็กทรอนิกส์ (e - Permit) พ.ศ. ๒๕๖๑ มีความเหมาะสมหรือไม่

๗. ความเหมาะสมของหลักเกณฑ์และวิธีการยื่นงบการเงินตามที่กำหนดไว้ในประกาศกรมพัฒนาธุรกิจการค้าเรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการยื่นงบการเงิน พ.ศ. ๒๕๖๔ (คำอธิบายของคำถามข้อ ๑๑)

๗.๑ บทอาศัยอำนาจในการออกประกาศ

โดยหลักการของการออกประกาศกรมพัฒนาธุรกิจการค้า เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการยื่นงบการเงิน พ.ศ. ๒๕๖๔ เป็นการอาศัยอำนาจตามมาตรา ๑๑ วรรคสองแห่งพระราชบัญญัติการบัญชี พ.ศ. ๒๕๔๓ กรณีที่ประกาศดังกล่าวได้อาศัยอำนาจตามมาตรา ๒๘ แห่งพระราชบัญญัติสมาคมการค้า พ.ศ. ๒๕๐๙ และมาตรา ๓๕ แห่งพระราชบัญญัติหอการค้า พ.ศ. ๒๕๐๙ เพิ่มเติม เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชนที่อยู่ในบังคับของกฎหมายดังกล่าว ประกาศดังกล่าวจึงเป็นการกำหนดภาระหน้าที่ของบุคคลไว้ ๒ กลุ่ม คือ

(๑) กลุ่มผู้มีหน้าที่จัดทำบัญชี จะต้องยื่นงบการเงินและรายงานการสอบบัญชีทางอิเล็กทรอนิกส์ (DBD e-Filing) ภายในระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด และหากเป็นผู้มีหน้าที่จัดทำบัญชีที่เกี่ยวข้องกับการลงทุนระหว่างประเทศ ยื่นแบบนำส่งงบการเงินที่เกี่ยวข้องกับการลงทุนระหว่างประเทศ (แบบ ส.บ.ช.๓/๑) เพิ่มเติมด้วย ทั้งนี้ หากได้ยื่นงบการเงินด้วยตนเอง ต้องยื่นงบการเงินผ่านทางอิเล็กทรอนิกส์ (DBD e-Filing) อีกครั้งภายในเจ็ดวัน นับแต่วันครบกำหนดระยะเวลาตามกฎหมาย

(๒) กลุ่มที่เป็นสมาคมการค้าและหอการค้า จะต้องส่งสำเนารายงานประจำปีและงบดุลแก่นายทะเบียนภายในระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด

อย่างไรก็ตาม เมื่อได้พิจารณาบทบัญญัติมาตรา ๒๘ แห่งพระราชบัญญัติสมาคมการค้า พ.ศ. ๒๕๐๙ และมาตรา ๓๕ แห่งพระราชบัญญัติหอการค้า พ.ศ. ๒๕๐๙ ไม่ปรากฏว่า มีการกำหนดให้นายทะเบียนมีอำนาจออกประกาศกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในการนำส่งสำเนารายงานประจำปีและงบดุล

๗.๒ ความเข้าซ้อนกับกฎหมายอื่น

ก่อนที่พระราชบัญญัติการบัญชี พ.ศ. ๒๕๔๓ จะมีผลใช้บังคับ การจัดทำบัญชีและการส่งงบการเงินต่อกรมพัฒนาธุรกิจการค้าเป็นไปตามประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๒๘๕ ลงวันที่ ๒๔ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๑๕ ซึ่งกำหนดให้ผู้มีหน้าที่จัดทำบัญชีที่เป็นห้างหุ้นส่วนจดทะเบียน และนิติบุคคลที่ตั้งขึ้นตามกฎหมายต่างประเทศจัดทำงบดุลและบัญชีกำไรขาดทุน ยื่นต่อสำนักงานกลางบัญชี หรือสำนักงานบัญชี ภายใน ๕ เดือน นับแต่วันปิดบัญชี ส่วนผู้มีหน้าที่จัดทำบัญชีที่เป็นบริษัทจำกัดจะต้องจัดทำงบดุลยื่นต่อนายทะเบียนตามมาตรา ๑๑๙๙ วรรคสอง แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ที่กำหนดว่า “ให้เป็นหน้าที่ของกรรมการที่จะส่งสำเนางบดุลทุกฉบับไปยังนายทะเบียนไม่ช้ากว่าเดือนหนึ่งนับแต่วันซึ่งงบดุลนั้นได้รับอนุมัติในที่ประชุมใหญ่” ทั้งนี้ เมื่อพระราชบัญญัติการบัญชี พ.ศ. ๒๕๔๓ มีผลใช้บังคับ มาตรา ๑๑ วรรคหนึ่ง ได้กำหนดให้ ผู้มีหน้าที่จัดทำบัญชีซึ่งเป็นบริษัทจำกัดต้องยื่นงบการเงินภายใน ๑ เดือน นับแต่วันที่งบการเงินนั้นได้รับอนุมัติในที่ประชุมใหญ่

กรณีนี้ หากพิจารณาตามพระราชบัญญัติการบัญชี พ.ศ. ๒๕๔๓ หน้าที่ในการยื่นงบการเงินเป็นของบริษัทจำกัด และหากบริษัทจำกัดไม่ยื่นงบการเงินภายใน ๑ เดือน นับแต่วันที่งบการเงินนั้นได้รับอนุมัติ

ในที่ประชุมใหญ่ บริษัทจะต้องระวางโทษปรับไม่เกิน ๕๐,๐๐๐ บาท และถ้าการกระทำความผิดของบริษัทจำกัดนั้น เกิดจากการสั่งการหรือการกระทำของกรรมการ หรือผู้จัดการ หรือบุคคลใดซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของ นิติบุคคลนั้น หรือในกรณีที่บุคคลดังกล่าวมีหน้าที่ต้องสั่งการหรือทำการและละเว้นไม่สั่งการหรือไม่กระทำ การจนเป็นเหตุให้นิติบุคคลนั้นกระทำความผิด ผู้นั้นต้องรับโทษตามที่บัญญัติไว้สำหรับความผิดนั้น ๆ ด้วย (มาตรา ๓ (๔๖) แห่งพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติแห่งกฎหมาย ที่เกี่ยวกับความรับผิดในทางอาญา ของผู้แทนนิติบุคคล พ.ศ. ๒๕๖๐ ซึ่งอาจซ้ำซ้อนกับหน้าที่ของกรรมการบริษัทจำกัดที่จะส่งสำเนาบัญชีทุกฉบับ ไปยังนายทะเบียนไม่ช้ากว่าเดือนหนึ่งนับแต่วันซึ่งบุคคลนั้นได้รับอนุมัติในที่ประชุมใหญ่ตาม มาตรา ๑๑๙๙ วรรคสอง แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ทั้งนี้ หากกรรมการไม่ดำเนินการภายในเวลาที่กำหนด ต้อง ระวางโทษปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท ตามมาตรา ๒๘ แห่งพระราชบัญญัติกำหนดความผิดเกี่ยวกับห้างหุ้นส่วนจด ทะเบียน ห้างหุ้นส่วนจำกัด บริษัทจำกัด สมาคม และมูลนิธิ พ.ศ. ๒๕๙๙

ประเด็นพิจารณา ท่านคิดว่า หลักเกณฑ์และวิธีการต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ในประกาศกรมพัฒนา ธุรกิจการค้า เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการยื่นงบการเงิน พ.ศ. ๒๕๖๔ มีความเหมาะสมหรือไม่

๘. ข้อยกเว้นที่งบการเงินไม่ต้องมีผู้สอบบัญชีรับอนุญาตรับรอง (คำอธิบายของคำถามข้อ ๑๒)

พระราชบัญญัติการบัญชี พ.ศ. ๒๕๔๓ มาตรา ๑๑ วรรคสี่ กำหนดว่า งบการเงินต้องได้รับการ ตรวจสอบและแสดงความเห็นโดยผู้สอบบัญชีรับอนุญาต เว้นแต่งบการเงินของผู้มีหน้าที่จัดทำบัญชีซึ่งเป็น ห้างหุ้นส่วนจดทะเบียนที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายไทยที่มีทุน สินทรัพย์ หรือรายได้ รายการใดรายการหนึ่งหรือ ทุกรายการ ไม่เกินที่กำหนดโดยกฎกระทรวง

ปัจจุบันกฎกระทรวงว่าด้วยการยกเว้นไม่ต้องจัดให้งบการเงินได้รับการตรวจสอบและแสดง ความเห็นโดยผู้สอบบัญชีรับอนุญาต พ.ศ. ๒๕๔๔ กำหนดให้ ห้างหุ้นส่วนจดทะเบียนที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมาย ไทยที่มีทุนไม่เกินห้าล้านบาท สินทรัพย์รวมไม่เกินสามสิบล้านบาท และรายได้รวมไม่เกินสามสิบล้านบาท ให้ ได้รับยกเว้นไม่ต้องจัดให้งบการเงินได้รับการตรวจสอบและแสดงความเห็นโดยผู้สอบบัญชีรับอนุญาต

ประเด็นพิจารณา : ท่านคิดว่า จำนวนทุน สินทรัพย์รวม และรายได้รวม ตามที่กำหนดในกฎกระทรวง มีความเหมาะสมหรือไม่

๙. ค่าใช้จ่ายในการตรวจดูหรือขอภาพถ่ายสำเนางบการเงินของผู้มีหน้าที่จัดทำบัญชี (คำอธิบายของคำถามข้อ ๑๓ และ ๑๔)

๙.๑ พระราชบัญญัติการบัญชี พ.ศ. ๒๕๔๓ มาตรา ๑๘ กำหนดให้ผู้มีส่วนได้เสียหรือบุคคล ทั่วไปอาจขอตรวจดูหรือขอภาพถ่ายสำเนางบการเงิน บัญชี และเอกสารที่สารวัตรใหญ่บัญชีหรือสารวัตรบัญชี ได้รับและเก็บรักษาไว้ตามมาตรา ๑๑ หรือมาตรา ๑๗ โดยเอกสารที่สารวัตรใหญ่บัญชีหรือสารวัตรบัญชีได้รับ และเก็บรักษาไว้ตามมาตรา ๑๑ ได้แก่ งบการเงิน และเอกสารที่สารวัตรใหญ่บัญชีหรือสารวัตรบัญชีได้รับและเก็บ รักษาไว้ตามมาตรา ๑๗ ได้แก่ บัญชีและเอกสารที่ต้องใช้ประกอบการลงบัญชีของผู้มีหน้าที่จัดทำบัญชีที่ เป็นนิติบุคคลที่ตั้งขึ้นตามกฎหมายต่างประเทศที่ประกอบธุรกิจในประเทศไทย และกิจการร่วมค้าตามประมวล รัษฎากรที่ได้เลิกประกอบธุรกิจ ทั้งนี้ กรมได้ออกประกาศกรมพัฒนาธุรกิจการค้า เรื่อง กำหนดค่าใช้จ่ายในการ ตรวจดูหรือขอภาพถ่ายสำเนางบการเงินของผู้มีหน้าที่จัดทำบัญชี พ.ศ. ๒๕๖๑ โดยนำหลักคิดคำนวณเดียวกับการ ให้บริการตรวจค้นและรับรองสำเนาเอกสารที่นายทะเบียนเก็บรักษาไว้ตามมาตรา ๑๐๒๐ แห่งประมวล กฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาเป็นเกณฑ์กำหนดค่าใช้จ่าย ดังนี้

(๑) การขอตรวจดูหรือขอภาพถ่ายสำเนางบการเงินพร้อมคำรับรองของผู้มีหน้าที่จัดทำบัญชี

(๑.๑) การขอตรวจดู รายละเอียด ๕๐ บาท

(๑.๒) การขอภาพถ่ายสำเนางบการเงินพร้อมคำรับรอง หน้าละ ๕๐ บาท

(๒) การขอตรวจดู สำเนาการเงิน โดยการถ่ายข้อมูลที่จัดทำจากระบบคอมพิวเตอร์

(๒.๑) ค่าใช้จ่ายครั้งละ ๘๐๐ บาท

(๒.๒) ค่าบันทึกข้อมูลซึ่งมีความยาวของระเบียบไม่เกินสองร้อยอักษรระเบียบละ ๐.๓๐ บาท

กรณีที่ระเบียบมีความยาวมากกว่าสองร้อยอักษรให้คิดทุกจำนวนสองร้อยอักษร เป็นหนึ่งระเบียบเศษของสองร้อยอักษร ให้คิดเป็นหนึ่งระเบียบ ระเบียบละ ๐.๓๐ บาท

(๓) การตรวจดูหรือขอภาพสำเนาการเงินพร้อมคำรับรองของผู้มีหน้าที่จัดทำบัญชี โดยการถ่ายโอนข้อมูลจากระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ของกรมพัฒนาธุรกิจการค้าไปยังเครื่องคอมพิวเตอร์ของผู้ขอข้อมูล

(๓.๑) ค่าใช้จ่ายในการให้บริการติดตั้งโปรแกรมเชื่อมโยงข้อมูล ครั้งละ ๓,๐๐๐ บาท

(๓.๒) ค่าบริการถ่ายโอนข้อมูล รายละ ๓๐ บาท

(๓.๓) ค่าต่อโปรแกรมเชื่อมโยงข้อมูลเนื่องจากกรมพัฒนาธุรกิจการค้าตัดการเชื่อมโยงข้อมูล ครั้งละ ๓,๐๐๐ บาท

๙.๒ แนวทางปฏิบัติในการเก็บรักษาบัญชีและเอกสารที่ต้องใช้ประกอบการลงบัญชีของผู้มีหน้าที่จัดทำบัญชีที่เป็นนิติบุคคลที่ตั้งขึ้นตามกฎหมายต่างประเทศที่ประกอบธุรกิจในประเทศไทย และกิจการร่วมค้าตามประมวลรัษฎากรที่ได้เลิกประกอบธุรกิจ กรมจะให้ผู้มีหน้าที่จัดทำบัญชีดังกล่าวรับฝากบัญชีและเอกสารประกอบการลงบัญชีไว้ และยินยอมให้เจ้าหน้าที่สำนักงานบัญชีประจำท้องที่ หรือบุคคลผู้มีส่วนได้เสียเข้าตรวจสอบ และจะนำบัญชีและเอกสารที่รับฝากไว้ส่งสำนักงานบัญชีประจำท้องที่เมื่อได้รับแจ้งจากสารวัตรใหญ่บัญชีหรือสารวัตรบัญชี

ประเด็นพิจารณา :

๑) ท่านคิดว่า ค่าใช้จ่ายที่กรมเรียกเก็บโดยนำหลักคิดคำนวณเดียวกับการให้บริการตรวจค้นและรับรองสำเนาเอกสารที่นายทะเบียนเก็บรักษาไว้ตามมาตรา ๑๐๒๐ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาเป็นเกณฑ์กำหนดค่าใช้จ่าย มีความเหมาะสมหรือไม่

๒) ท่านเห็นด้วยหรือไม่หากกรมพัฒนาธุรกิจการค้าจะนำระบบคลาวด์มาให้บริการแก่ผู้มีหน้าที่จัดทำบัญชีที่ได้เลิกประกอบธุรกิจโดยที่ไม่มีการชำระบัญชีเพื่อจัดเก็บบัญชีและเอกสารที่ต้องใช้ประกอบการลงบัญชี ตามมาตรา ๑๗ แห่งพระราชบัญญัติการบัญชี พ.ศ. ๒๕๔๓

๑๐. สารวัตรใหญ่บัญชี สารวัตรบัญชี และอำนาจหน้าที่ (คำอธิบายของคำถามข้อ ๑๗)

๑๐.๑ นิยามคำว่า “สารวัตรใหญ่บัญชี” และ “สารวัตรบัญชี”

- พระราชบัญญัติการบัญชี พ.ศ. ๒๕๔๓ มาตรา ๔ ได้กำหนดนิยามของคำว่า “สารวัตรใหญ่บัญชี” และ “สารวัตรบัญชี” ไว้ดังนี้

“สารวัตรใหญ่บัญชี” หมายความว่า อธิบดี และให้หมายความรวมถึงผู้ซึ่งอธิบดีมอบหมายด้วย

“สารวัตรบัญชี” หมายความว่า ผู้ซึ่งอธิบดีแต่งตั้งให้เป็นสารวัตรบัญชีประจำสำนักงานบัญชีประจำท้องที่

- จากนิยามดังกล่าว ในปัจจุบันอธิบดีกรมพัฒนาธุรกิจการค้าได้ออกคำสั่งมอบหมายให้ข้าราชการเป็นสารวัตรใหญ่บัญชี และแต่งตั้งสารวัตรบัญชีไว้ จำนวน ๒ คำสั่ง ได้แก่

๑) คำสั่งกรมพัฒนาธุรกิจการค้า ที่ ๑๓๐/๒๕๕๙ เรื่อง มอบหมายให้ข้าราชการเป็นสารวัตรใหญ่บัญชี และแต่งตั้งสารวัตรบัญชี ลงวันที่ ๒๘ กันยายน พ.ศ. ๒๕๕๙ โดยจัดกลุ่มบุคคลที่เป็นสารวัตรใหญ่บัญชีและสารวัตรบัญชีไว้ ดังนี้

๑.๑) กลุ่มบุคคลที่อธิบดีกรมพัฒนาธุรกิจการค้ามอบหมายให้เป็นสารวัตรใหญ่บัญชี ได้แก่ รองอธิบดีกรมพัฒนาธุรกิจการค้า ผู้อำนวยการกองกำกับบัญชีธุรกิจ ผู้อำนวยการกองตรวจสอบบัญชีธุรกิจ

ผู้อำนวยการกองทะเบียนธุรกิจ ผู้อำนวยการกองทะเบียนบริษัทมหาชนจำกัดและธุรกิจพิเศษ ผู้อำนวยการกองข้อมูลธุรกิจ ผู้อำนวยการสำนักกฎหมาย และผู้อำนวยการกองธรรมาภิบาลธุรกิจ

๑.๒) กลุ่มบุคคลที่อธิบดีกรมพัฒนาธุรกิจการค้าแต่งตั้งให้เป็นสารวัตรบัญชี ได้แก่

(๑) ผู้อำนวยการกองกำกับบัญชีธุรกิจ ผู้อำนวยการกองตรวจสอบบัญชีธุรกิจ ข้าราชการพลเรือนสามัญประเภททั่วไประดับชำนาญงานขึ้นไป และประเภทวิชาการระดับชำนาญการขึ้นไป ในสังกัดกองกำกับบัญชีธุรกิจ กองตรวจสอบบัญชีธุรกิจ สำนักกฎหมาย และกองธรรมาภิบาลธุรกิจ กรมพัฒนาธุรกิจการค้า เป็นสารวัตรบัญชีประจำสำนักงานบัญชีประจำท้องที่ทุกท้องที่ที่ตราขออำนาจ

(๒) ข้าราชการพลเรือนสามัญประเภททั่วไประดับปฏิบัติงานซึ่งมีอายุราชการไม่น้อยกว่า ๕ ปี ประเภทวิชาการระดับปฏิบัติการขึ้นไปในสังกัดกองกำกับบัญชีธุรกิจ และกองตรวจสอบบัญชีธุรกิจ ประเภททั่วไประดับชำนาญงานขึ้นไป และประเภทวิชาการระดับปฏิบัติการขึ้นไป ในสังกัดกองทะเบียนธุรกิจ กองทะเบียนบริษัทมหาชนจำกัดและธุรกิจพิเศษ กองข้อมูลธุรกิจ สำนักกฎหมาย และกองธรรมาภิบาลธุรกิจ กรมพัฒนาธุรกิจการค้า เป็นสารวัตรบัญชีประจำสำนักงานบัญชีประจำท้องที่กรุงเทพมหานคร

(๓) พาณิชย์จังหวัด เป็นสารวัตรบัญชีประจำสำนักงานบัญชีประจำท้องที่ในจังหวัดนั้น ๆ

(๔) ข้าราชการพลเรือนสามัญประเภทวิชาการระดับปฏิบัติการขึ้นไป ในสังกัดสำนักงานพาณิชย์จังหวัดเป็นสารวัตรบัญชีประจำสำนักงานบัญชีประจำท้องที่ในจังหวัดนั้น ๆ

๒) คำสั่งกรมพัฒนาธุรกิจการค้า ที่ ๑๘/๒๕๕๒ เรื่อง มอบหมายให้ข้าราชการเป็นสารวัตรใหญ่บัญชี และแต่งตั้งสารวัตรบัญชี ลงวันที่ ๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๒ ซึ่งเป็นผลสืบเนื่องจากกรณีที่กรมให้ความร่วมมือแก่กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช เพื่อควบคุมการค้า การครอบครอง การนำเข้า การส่งออก และการนำผ่านซึ่งงาช้างหรือผลิตภัณฑ์ที่ได้มาจากการแปรรูปงาช้างภายในประเทศไม่ให้ปะปนกับงาช้างที่ได้มาโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย และเป็นไปตามมติที่ประชุมภาคีอนุสัญญา CITES ครั้งที่ ๑๔ ทั้งนี้ คำสั่งดังกล่าวได้จัดกลุ่มบุคคลที่เป็นสารวัตรใหญ่บัญชีและสารวัตรบัญชีไว้ ดังนี้

๒.๑) กลุ่มบุคคลที่อธิบดีกรมพัฒนาธุรกิจการค้ามอบหมายให้เป็นสารวัตรใหญ่บัญชี ได้แก่ ผู้อำนวยการสำนักอนุรักษ์สัตว์ป่า ผู้อำนวยการสำนักป้องกันปราบปราม และควบคุมไฟป่า ผู้อำนวยการกองคุ้มครองพันธุ์สัตว์ป่าและพืชป่าตามอนุสัญญา ผู้อำนวยการสำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ ๑ ถึง ๑๖ ผู้อำนวยการสำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ ๑ สาขาสระบุรี ผู้อำนวยการสำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ ๓ สาขาเพชรบุรี ผู้อำนวยการสำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ ๖ สาขาปัตตานี ผู้อำนวยการสำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ ๑๓ สาขาลำปาง และผู้อำนวยการสำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ ๑๖ สาขาแม่สะเรียง กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช

๒.๒) กลุ่มบุคคลที่อธิบดีกรมพัฒนาธุรกิจการค้าแต่งตั้งให้เป็นสารวัตรบัญชี ได้แก่

(๑) ข้าราชการพลเรือนสามัญตั้งแต่ระดับปฏิบัติงานหรือระดับปฏิบัติการขึ้นไป ในสังกัดสำนักอนุรักษ์สัตว์ป่า สำนักป้องกันปราบปราม และควบคุมไฟป่า และกองคุ้มครองพันธุ์สัตว์ป่าและพืชป่าตามอนุสัญญา กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช เป็นสารวัตรบัญชีประจำสำนักงานบัญชีประจำท้องที่กรุงเทพมหานคร

(๒) ข้าราชการพลเรือนสามัญตั้งแต่ระดับปฏิบัติงานหรือระดับปฏิบัติการขึ้นไป ในสังกัดสำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ ๑ ถึง ๑๖ สำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ ๑ สาขาสระบุรี สำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ ๓ สาขาเพชรบุรี สำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ ๖ สาขาปัตตานี สำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ ๑๓ สาขาลำปาง และสำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ ๑๖ สาขาแม่สะเรียง กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช เป็นสารวัตรบัญชีประจำสำนักงานบัญชีประจำท้องที่ทุกท้องที่ที่อยู่ในเขตพื้นที่รับผิดชอบของสำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์นั้น

๑๐.๒ อำนาจหน้าที่ของสารวัตรใหญ่บัญชี และสารวัตรบัญชี

อำนาจหน้าที่ตามกฎหมายของ สารวัตรใหญ่บัญชี และสารวัตรบัญชี	คำสั่งกรมฯ ที่ ๑๓๐/๒๕๕๙		คำสั่งกรมฯ ที่ ๑๘/๒๕๕๒	
	สารวัตรใหญ่ บัญชี	สารวัตร บัญชี	สารวัตรใหญ่ บัญชี	สารวัตร บัญชี
๑) อนุญาตให้ผู้มีหน้าที่จัดทำบัญชีเปลี่ยนรอบปีบัญชี (มาตรา ๑๐ (๑)) เมื่อได้รับอนุญาตแล้ว ผู้มีหน้าที่จัดทำบัญชีสามารถปิดบัญชีก่อนครบกำหนด ๑๒ เดือนได้ (ไม่ใช่การปิดบัญชีครั้งแรก)	✓	✓		
๒) อนุญาตให้ผู้มีหน้าที่จัดทำบัญชีเก็บรักษาบัญชีและเอกสารที่ต้องใช้ประกอบการลงบัญชีไว้ ณ สถานที่อื่น นอกจากสถานที่ทำการหรือสถานที่ที่ใช้เป็นที่ทำการผลิตหรือเก็บสินค้าเป็นประจำหรือสถานที่ที่ใช้เป็นที่ทำงาน ประจำ (มาตรา ๑๓ วรรคหนึ่ง)	✓	✓		
๓) รับแจ้งกรณีบัญชีหรือเอกสารที่ต้องใช้ประกอบการลงบัญชีสูญหายหรือเสียหาย (มาตรา ๑๕)	✓	✓		
๔) รับมอบบัญชีและเอกสารที่ต้องใช้ประกอบการลงบัญชีซึ่งผู้มีหน้าที่จัดทำบัญชีที่ได้เลิกประกอบธุรกิจโดยไม่มีการชำระบัญชีได้นำส่ง และเก็บรักษาบัญชีและเอกสารดังกล่าวไว้ไม่น้อยกว่า ๕ ปี (มาตรา ๑๗ วรรคหนึ่ง)	✓	✓		
๕) พิจารณาขยายเวลาการส่งมอบบัญชีและเอกสารที่ต้องใช้ประกอบการลงบัญชีให้แก่ผู้มีหน้าที่จัดทำบัญชีซึ่งเลิกประกอบธุรกิจโดยไม่มีการชำระบัญชี (เดิมผู้มีหน้าที่จัดทำบัญชีต้องส่งภายใน ๙๐ วัน นับแต่วันเลิกประกอบธุรกิจ สารวัตรใหญ่บัญชี หรือสารวัตรบัญชี พิจารณาขยายได้อีกไม่เกิน ๑๘๐ วัน นับแต่วันเลิกประกอบธุรกิจ) (มาตรา ๑๗ วรรคสอง)	✓	✓		
๖) เรียกให้ผู้มีหน้าที่จัดทำบัญชีส่งมอบบัญชีและเอกสารที่ต้องใช้ประกอบการลงบัญชีให้ครบถ้วนถูกต้อง กรณีผู้มีหน้าที่จัดทำบัญชีส่งมอบบัญชีและเอกสารที่ต้องใช้ประกอบการลงบัญชีตามมาตรา ๑๗ วรรคหนึ่ง) ไม่ครบถ้วนถูกต้อง (มาตรา ๑๗ วรรคท้าย)	✓	✓		
๗) ตรวจสอบบัญชีและเอกสารที่ต้องใช้ประกอบการลงบัญชีเพื่อให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติ โดยให้มีอำนาจ ๗.๑) เข้าไปในสถานที่ทำการหรือสถานที่เก็บรักษาบัญชีและเอกสารที่ต้องใช้ประกอบการลงบัญชีของผู้มีหน้าที่จัดทำบัญชีหรือผู้ทำบัญชีหรือสถานที่รวบรวมหรือประมวลข้อมูลของบุคคลดังกล่าวได้ในระหว่างเวลาทำการของสถานที่นั้น (มาตรา ๒๒ วรรคหนึ่ง)	✓	✓	✓	✓

อำนาจหน้าที่ตามกฎหมายของ สารวัตรใหญ่บัญชี และสารวัตรบัญชี	คำสั่งกรมฯ ที่ ๑๓๐/๒๕๕๙		คำสั่งกรมฯ ที่ ๑๘/๒๕๕๒	
	สารวัตรใหญ่ บัญชี	สารวัตร บัญชี	สารวัตรใหญ่ บัญชี	สารวัตร บัญชี
๗.๒) เข้าไปในสถานที่ตาม ๗.๑) เพื่อยึด หรืออายัดบัญชีและเอกสารที่ต้องใช้ประกอบการลงบัญชีได้ในระหว่างเวลาพระอาทิตย์ขึ้นจนถึงพระอาทิตย์ตกหรือในเวลาทำการของสถานที่นั้น กรณีที่มีเหตุอันควรเชื่อได้ว่า มีการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้ และหากเน้นซ้ำกว่าจะเอาหมายค้นมาได้ บัญชีเอกสารที่ต้องใช้ประกอบการลงบัญชี หรือเอกสารหรือหลักฐานอื่นที่เกี่ยวข้องกับความผิดดังกล่าวนั้นจะถูกยกย้าย ซุกซ่อน ทำลาย หรือทำให้เปลี่ยนแปลงสภาพไปจากเดิม (มาตรา ๒๒ วรรคท้าย)	✓	✓	✓	✓
๘) ส่งเป็นหนังสือให้บุคคลต่าง ๆ ดำเนินการ ดังต่อไปนี้ (มาตรา ๒๔) ๘.๑) ให้ผู้มีหน้าที่จัดทำบัญชี ผู้ทำบัญชี หรือบุคคลที่เกี่ยวข้องมาให้ถ้อยคำเกี่ยวกับการจัดทำบัญชีหรือการเก็บรักษาบัญชีและเอกสารที่ต้องใช้ประกอบการลงบัญชี ๘.๒) ให้ผู้มีหน้าที่จัดทำบัญชีหรือผู้ทำบัญชีส่งบัญชีเอกสารที่ต้องใช้ประกอบการลงบัญชี หรือรหัสบัญชีมาเพื่อตรวจสอบ)	✓	✓	✓	✓

๑๑. โทษที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการบัญชี พ.ศ. ๒๕๔๓ มีความเหมาะสมหรือไม่ (คำอธิบายของคำถามข้อ ๑๘ และ ๑๙)

พระราชบัญญัติการบัญชี พ.ศ. ๒๕๔๓ ได้กำหนดการกระทำที่เป็นความผิดและกำหนดบทลงโทษไว้ในหมวด ๕ บทกำหนดโทษ โดยโทษที่จะลงแก่ผู้กระทำความผิดนั้นมีทั้งโทษจำคุก โทษปรับ หรือทั้งจำทั้งปรับ ซึ่งอัตราโทษที่จะลงแก่ผู้กระทำความผิดขึ้นอยู่กับความร้ายแรงแห่งพฤติการณ์การกระทำ

ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาถึงความร้ายแรงแห่งพฤติการณ์การกระทำแล้ว กฎหมายได้ให้อำนาจแก่อธิบดี หรือผู้ซึ่งอธิบดีมอบหมายมีอำนาจเปรียบเทียบได้ เพื่อลดปริมาณคดีที่จําหน่ายขึ้นสู่ศาล และการชำระค่าปรับตามที่ได้เปรียบเทียบนั้น ส่งผลให้คดีเป็นอันเลิกกันตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (มาตรา ๔๑) ดังนั้น ความผิดตามพระราชบัญญัติการบัญชี พ.ศ. ๒๕๔๓ จึงแบ่งออกเป็น ๒ ส่วน ได้แก่

๑๑.๑ ความผิดที่อธิบดีหรือผู้ซึ่งอธิบดีมอบหมายมีอำนาจเปรียบเทียบได้

ความผิดที่อธิบดีหรือผู้ซึ่งอธิบดีมอบหมายมีอำนาจเปรียบเทียบได้			
มาตรา	ผู้กระทำความผิด	การกระทำที่เป็นความผิด	บทกำหนดโทษ
๒๗	ผู้ใด	- ฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามประกาศของอธิบดีที่ออกตามมาตรา ๗	- ปรับไม่เกิน ๑๐,๐๐๐ บาท - กรณีฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามประกาศที่ออกตามมาตรา ๗ (๑)

ความผิดที่อธิบดีหรือผู้ซึ่งอธิบดีมอบหมายมีอำนาจเปรียบเทียบได้			
มาตรา	ผู้กระทำความผิด	การกระทำที่เป็นความผิด	บทกำหนดโทษ
		(๑) ชนิดของบัญชีที่ต้องจัดทำ (๒) ข้อความและรายการที่ต้องมีในบัญชี (๓) ระยะเวลาที่ต้องลงรายการในบัญชี (๔) เอกสารที่ต้องใช้ประกอบการลงบัญชี (๖) คุณสมบัติและเงื่อนไขของการเป็นผู้ทำบัญชี	(๒) (๓) หรือ (๔) ปรับเป็นรายวันอีกไม่เกินวันละ ๕๐๐ บาท จนกว่าจะปฏิบัติให้ถูกต้อง
๒๘	ผู้มีหน้าที่จัดทำบัญชี	ไม่จัดให้มีการทำบัญชีตามมาตรา ๘ (ไม่จัดให้มีการทำบัญชีสำหรับการประกอบธุรกิจ) หรือมาตรา ๙ (ไม่จัดให้มีการทำบัญชีนับแต่วันเริ่มทำบัญชี)	- ปรับไม่เกิน ๓๐,๐๐๐ บาท และปรับรายวันอีกไม่เกินวันละ ๑,๐๐๐ บาทจนกว่าจะปฏิบัติให้ถูกต้อง
๒๙	ผู้มีหน้าที่จัดทำบัญชี	ไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๑๐ มาตรา ๑๒ หรือมาตรา ๑๙ วรรคหนึ่ง	- ปรับไม่เกิน ๑๐,๐๐๐ บาท
๓๐	ผู้มีหน้าที่จัดทำบัญชี	ไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๑๑ วรรคหนึ่ง	- ปรับไม่เกิน ๕๐,๐๐๐ บาท
๓๑	ผู้มีหน้าที่จัดทำบัญชี	ไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๑๑ วรรคสาม มาตรา ๑๓ มาตรา ๑๔ มาตรา ๑๕ หรือมาตรา ๑๗	- ปรับไม่เกิน ๒๐,๐๐๐ บาท
๓๒	ผู้มีหน้าที่จัดทำบัญชี	ไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๑๑ วรรคสี่	- ปรับไม่เกิน ๒๐,๐๐๐ บาท
๓๔	ผู้ใด	ไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๒๐	- ปรับไม่เกิน ๑๐,๐๐๐ บาท
๓๕	ผู้ใด	ไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๒๑	- ปรับไม่เกิน ๕,๐๐๐ บาท
๓๖ ว.๒	ผู้ใด	ไม่อำนวยความสะดวกแก่สารวัตรใหญ่บัญชีหรือสารวัตรบัญชีซึ่งปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรา ๒๒ หรือฝ่าฝืนคำสั่งของสารวัตรใหญ่บัญชีหรือสารวัตรบัญชีซึ่งสั่งการตามมาตรา ๒๔	จำคุกไม่เกิน ๑ เดือน หรือปรับไม่เกิน ๒,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

๑๑.๒ ความผิดที่อธิบดีหรือผู้ซึ่งอธิบดีมอบหมายมีอำนาจเปรียบเทียบไม่ได้

ความผิดที่อธิบดีหรือผู้ซึ่งอธิบดีมอบหมายมีอำนาจเปรียบเทียบไม่ได้			
มาตรา	ผู้กระทำความผิด	การกระทำที่เป็นความผิด	บทกำหนดโทษ
๓๓	ผู้มีหน้าที่จัดทำบัญชี	แจ้งข้อความตามมาตรา ๑๕ เป็นเท็จต่อสารวัตรใหญ่บัญชีหรือสารวัตรบัญชีว่าบัญชีหรือเอกสารที่ต้องใช้ประกอบการลงบัญชีสูญหายหรือเสียหาย	จำคุกไม่เกิน ๖ เดือน หรือปรับไม่เกิน ๑๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ
๓๖	ผู้ใด	ขัดขวางการปฏิบัติหน้าที่ของสารวัตรใหญ่บัญชีหรือสารวัตรบัญชี ซึ่งปฏิบัติตามมาตรา ๒๒	จำคุกไม่เกิน ๑ ปี หรือปรับไม่เกิน ๒๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ
๓๗ ว.๑	ผู้ใด	ฝ่าฝืนมาตรา ๒๕	จำคุกไม่เกิน ๖ เดือน หรือปรับไม่เกิน ๑๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ
๓๗ ว.๒	สารวัตรใหญ่บัญชี สารวัตรบัญชี หรือเจ้าพนักงาน	ฝ่าฝืนมาตรา ๒๕	จำคุกไม่เกิน ๑ ปี หรือปรับไม่เกิน ๒๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ
๓๘ ว.๑	ผู้ใด	ทำให้เสียหาย ทำลาย ซ่อนเร้น หรือทำให้สูญหายหรือทำให้ไร้ประโยชน์ซึ่งบัญชีหรือเอกสารที่ต้องใช้ประกอบการลงบัญชี	จำคุกไม่เกิน ๑ ปี หรือปรับไม่เกิน ๒๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ
๓๘ ว.๒	ผู้มีหน้าที่จัดทำบัญชี	ทำให้เสียหาย ทำลาย ซ่อนเร้น หรือทำให้สูญหายหรือทำให้ไร้ประโยชน์ซึ่งบัญชีหรือเอกสารที่ต้องใช้ประกอบการลงบัญชี	จำคุกไม่เกิน ๒ ปี หรือปรับไม่เกิน ๔๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ
๓๙ ว.๑	ผู้ใด	ลงรายการเท็จ แก้ไข ละเว้นการลงรายการในบัญชีหรืองบการเงิน หรือแก้ไขเอกสารที่ต้องใช้ประกอบการลงบัญชีเพื่อให้ผิดความเป็นจริง	จำคุกไม่เกิน ๒ ปี หรือปรับไม่เกิน ๔๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ
๓๙ ว.๒	ผู้มีหน้าที่จัดทำบัญชี	ลงรายการเท็จ แก้ไข ละเว้นการลงรายการในบัญชีหรืองบการเงิน หรือแก้ไขเอกสารที่ต้องใช้ประกอบการลงบัญชีเพื่อให้ผิดความเป็นจริง	จำคุกไม่เกิน ๓ ปี หรือปรับไม่เกิน ๖๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ข้อสังเกต

(๑) หากผู้กระทำความผิดเป็นนิติบุคคล ถ้าการกระทำความผิดของนิติบุคคลนั้นเกิดจากการสั่งการหรือการกระทำของกรรมการ หรือผู้จัดการ หรือบุคคลใดซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของนิติบุคคลนั้น หรือในกรณีที่บุคคลดังกล่าวมีหน้าที่ต้องสั่งการหรือกระทำการและละเว้นไม่สั่งการหรือไม่กระทำการจนเป็นเหตุให้นิติบุคคลนั้นกระทำความผิด ผู้นั้นต้องรับโทษตามที่บัญญัติไว้สำหรับความผิดนั้น ๆ ด้วย (มาตรา ๔๐ แก้ไข

เพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่เกี่ยวกับความรับผิดในทางอาญาของผู้แทนนิติบุคคล พ.ศ. ๒๕๖๐)

(๒) ปัจจุบันพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัย พ.ศ. ๒๕๖๕ ได้ลงเผยแพร่ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว เมื่อวันที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๖๕ และจะมีผลใช้บังคับในวันที่ ๒๒ มิถุนายน ๒๕๖๖ โดยมีสาระสำคัญเป็นการเปลี่ยนความผิดที่มีโทษปรับสถานเดียวซึ่งเป็นความผิดอาญา ให้เป็นโทษปรับเป็นพินัยซึ่งไม่ใช่การปรับตามความผิดทางอาญา เพื่อให้มีโทษทางอาญาเพียงเท่าที่จำเป็นตามมาตรา ๗๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ดังนั้น ความผิดตามพระราชบัญญัติการบัญชี พ.ศ. ๒๕๔๓ ที่มีโทษปรับสถานเดียว จะถูกเปลี่ยนเป็นความผิดที่มีโทษปรับเป็นพินัย โดยในกระบวนการชำระค่าปรับ ก่อนเจ้าหน้าที่ของรัฐจะดำเนินการออกคำสั่งปรับเป็นพินัยจะต้องแสวงหาข้อเท็จจริง พยานหลักฐานต่าง ๆ และให้โอกาสผู้ถูกกล่าวหาได้ชี้แจงหรือแก้ข้อกล่าวหาก่อนดำเนินการออกคำสั่งปรับเป็นพินัย และในการออกคำสั่งปรับเป็นพินัยจะต้องจัดทำเป็นหนังสือโดยมีรายการตามี่กฎหมายกำหนด เช่น ข้อเท็จจริงที่เกี่ยวกับการกระทำอันเป็นความผิด อัตราค่าปรับเป็นพินัยที่กฎหมายบัญญัติ และจำนวนค่าปรับเป็นพินัยที่เจ้าหน้าที่ของรัฐกำหนดให้ต้องชำระ สิทธิการขอผ่อนชำระค่าปรับเป็นพินัย ตามมาตรา ๘ วรรคสอง และการยื่นคำร้องขอต่อศาลขอลดอัตราค่าปรับเป็นพินัยหรือขอรับโทษอย่างอื่นตามมาตรา ๑๐

(๓) มติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๒๑ กรกฎาคม ๒๕๖๓ เรื่อง ข้อเสนอแนะของคณะกรรมการพัฒนากฎหมายเกี่ยวกับแนวทางการร่างกฎหมายให้สอดคล้องกับมาตรา ๗๗ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักร ได้มีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการกำหนดความผิดทางอาญาไว้ว่า “มิให้กำหนดให้การไม่อำนวยความสะดวกให้แก่เจ้าพนักงานหรือเจ้าพนักงานเจ้าหน้าที่เป็นความผิดอาญาเนื่องจากไม่มีขอบเขตที่ชัดเจนในการใช้ดุลพินิจ อีกทั้งมีความผิดฐานขัดขวางเจ้าพนักงานในการปฏิบัติหน้าที่ตามประมวลกฎหมายอาญา”

ประเด็นพิจารณา : ท่านคิดว่าฐานความผิดต่าง ๆ และอัตราโทษ ตามที่พระราชบัญญัติการบัญชี พ.ศ. ๒๕๔๓ กำหนดไว้ มีความเหมาะสมหรือไม่

